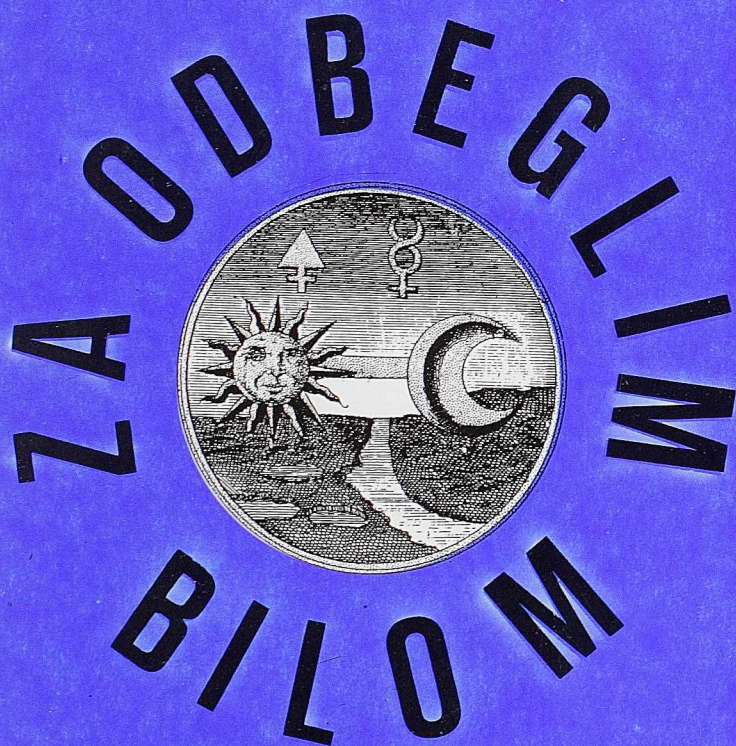

С Ф А И Р О С

ZLATKO KRASNI

ТАЈНИСКА СФЕРА

ZA ODBEGLIM BILOM

Urednik : Milan Mladenović

Recenzenti :

Željko Krmpotić

Milan Mladenović

Beograd, 1990.

SFAIROS

Tajinska sfera, 16

Urednik : Milan Mladenović

Recenzenti :

Vesna Krmpotić

Milan Mladenović

ZLATKO KRASNI

ZA ODBEGLIM BILOM

SFAIROS

Beograd, 1990.

ЦИП — Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

886.1/.2 — 1

КРАСНИ, Златко

Za odbeglim bilom / Zlatko Krasni.
Beograd : Sfairos, 1990 (Novi Beograd :
„Milić Rakić“). — 59 str. : ilustr. ; 22 cm.
(Tajinska sfera ; 16)

Tiraž 1000.

ISBN 86-81277-30-8

Jaje

Ogledaš se u izvoru - narcis bleožuti,
u žuboru melodije morskih struja slutiš

što te vode ka dnu mora, u bezglasje Lire,
tamo gde se pogledi ukrštaju i mire

poput boli kad se stiša i pod dlanom gubi
kad kroz kišu poznaš onoga ko blago ljubi:

svetlost se tu sama stiče i u sebi vri,
kao jaje kad u ptici otiče i zri.

Šifra

Rogove sastruži alfi, alefu i A,
u zatvorenom oku zavrti ovaj znak ,

zavrti se u zvezdu, budi viša čakra
u smeru repatice, trpko mleko bakra,

preradi obred noći, ubaci pentagram,
iz programa izvući, odbaci sav svoj sram

da čuješ smisao što krvlju neba skita
(obećanja Jonina u utrobi kita),

poruku što je nosi ždralova klinast let,
na 28 slova sapet-raspet svet:

glasom prvim, u jezgru, razveži čvor Ankh-a
nek poleti Apis niz obronke DNK-a.

Odjek

Utrobom se prepoznala neka nova sila,
u kapljice me raspršila, u noć odnela

da u mnoštvu malih lica letim k tebi, gore,
pre no odraz svoj ulovim u mrežama zore,

tražim te, sve više leteć, u sve gluvljem svetu,
možda svoju staru sliku na zvezde raspetu

dok dozivaju me ozdo moje trudne vode -
ja sam odjek glasa što obode neba bode,

što drobe ga medju sobom skamenjeni vali
pred vratima neke druge pesme svi zastali.

Kamen s rupom

Utopljen u tebe, ja sam žedan kamen.
U dubinu pao, sam iz gornje tame.

Ležim, obležavan jezicima žurnim
i bez reči, nočas, tanjim se i crnim,

prsa mi trnu od pogleda uprtih
ka tebi, od glasa što će da provrti

oklop i sukne, da uzvrati ti plamen:
voda da poteče, ko kroz šupalj kamen.

Riba

Kada i ovaj dan zalupi za sobom vrata
tada sa sutona tvojih otpada pozlata,

slapovi tišine se slivaju u doline
sve dok se tišina od tišine ne raspline

- umiruće oko ribe boje tad upija
ogledajući nebo od koga se odbija

i zbija sve što bilo je od jednog komada
da unutra gubi sjaj i biva ko nekada

kad je, leteći visoko iz reke na pesak,
u vodi posmatrala svoj odraz i blesak.

Šuma

Kad se jednom duše naše šapatom rasprše -
u dnu uma ima šuma prstiju što se krše:

duše naše tamo u gustiše krošnja lete
u šuštavom konačištu tek da nas se sete,

u lišću se mreškaju, raščešljanih zena
i ljušte u nemuštu šupljinu svojih sena.

Na prozoru

Dišem noćas u disanju kiše
što po talasima ime tvoje piše.

Zene moje pršte po moru cele noći
da vidim te, Jedini, u svojoj slepoći!

Perast I

I ovaj zaliv, ovo brdo, ova slika
samo je odblesak njegovog lika

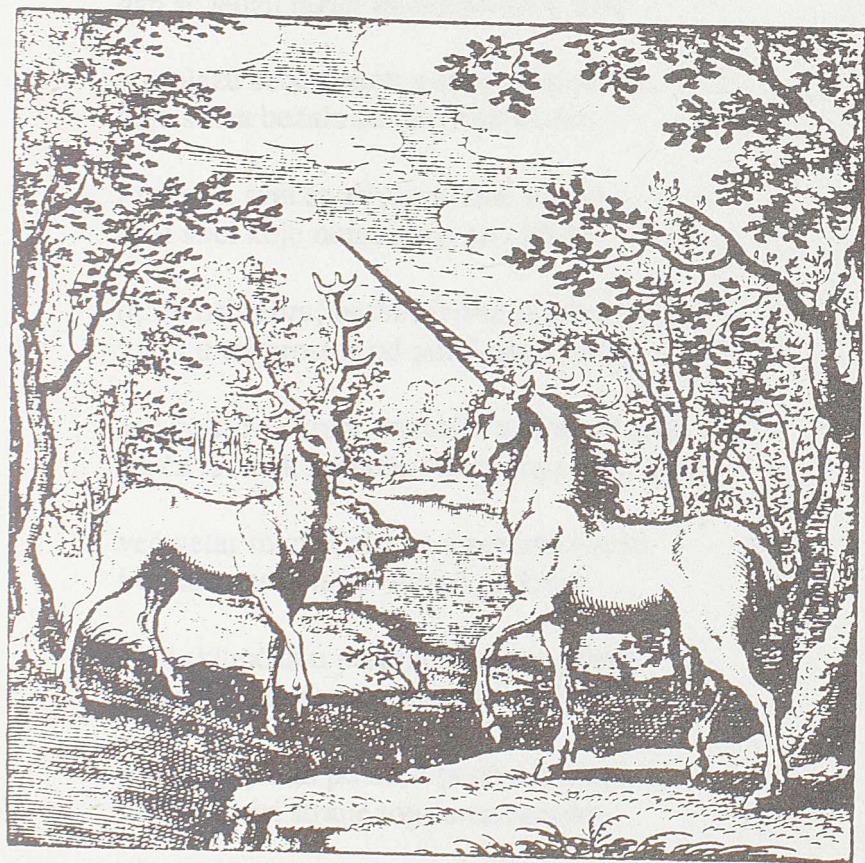
koji, umoran, kroz sećanje luta
dok i njega nečija slika ne proguta.

Perast II

Kada jednom sklopim oči, na crnoj ću mapi
naći ovaj plavi zaliv, osmeh tvoj što hlapi,

prepoznaću dah tvoj, titraj, tvoju kretnju meku
kao školjka koja pamti bivših mora jeku

i kraj tebe staću tamo gde se slutnje množe,
dotaći glas tvoj svojim, duboko ispod kože.

Ram

Čoveka pred kućom sretah prazan ram da nosi-
dan se jedan tužan raščešljavao u kosi:

u prolazu sebe sretah u suprotnoj stvari,
boje s lica bežale su ko vidik na jari

i rasečen svet se slivao sa obe strane
da u slici koje nema stopi se i plane-

o, otvori rebra, bedra, izli se iznutra
i udji u taj prostor od pihijastog jutra;

sad potiru se zraci, razmiče za tobom trag,
parča reč dok prelaziš i tu zadnju crtu, prag,

već vetar mrsi senke na trgovima svesti
i onda te novi talas odnosi na kresti

i jež sklopčan u prsima izrasta u pticu:
raskrili prozore što gledaju na ulicu,

još samo jedan potez, i pesma je čist let
na sve četiri strane tog rama razapet.

Glas

Kada bih svoje glasove stavio na tas-
a na drugi samo jedan gorostasan glas,

taj glas tako glasan da se razleže ko muk,
u kom vode ogladnele vabe srebrn luk,

i da sad svi moji razobručeni, tužni,
masni još od krvi, ružni i polukružni,

svi glasovi moji da stanu na jedan tas-
opet bi prevagnuo te tišine glas.

Glasovi

U sredini srca, u bubnju svemira
neko po mojim glasovima prebira.

Zarobljeni u tom srcu što se steže
drobe se i lome, od zvuka svog beže,

račvaju se, parčaju i lube obline,
u napukle tiskaju visine, dubine

i od sebe dele, dube plamen-boju,
dok bol se zbija pod belu kost tvoju,

i sve manje sjajni i sve više suri
dižu se i prskaju kao mehuri,

kući se svojoj, gle, vraćaju glasnici
svi do poslednjeg na crvenoj žici,

na crvenoj žici što titra bez glasa
raspeta izmedju užasa i spasa,

raspeta za milost iz naprslog svoda
dok tišina ozdo navire ko voda-

i puca, ko odjek u nutrini stene
i kida se, u ustima punim pene.

Šetnja

Kreneš u šetnju kroz svoj beton-grad
i čuješ: za ledjima šušti vodopad.

Okreneš se - ništa. Ali, dobro znaš
da spine se kidaju, i da crven plašt

bez šuma već pršti kroz kosti, do srži
i briše oblasti koje pogled drži

i gasi obode svetla, do slobode
što vri u ušima kroz disanje vode

i slepo se otvara, poput crne torbe
i prima te u obzor svoj mirno, bez borbe.

Izlog

Zastaneš li, u prolazu, pred izlogom bakalnice
i ugledaš, razdeljeno na police, svoje lice

izmedju boca, jabuka i šnici od soje
rasklopljene ivice svog lica bez boje

i dalje, kroz kutije, iza tvoga lika
prolaze, posred tebe, lica prolaznika

i na prazno urastaju zvuci i oblici -
koja strana sveta se ogleda na toj slici,

toj ravnoj dubini koja svetlost guta
i otvara pred onim ko je skrenuo s puta?

Hrast u zimu

Kakva to još strast struji kroz stari hrast?
I kakvu li krastu skriva ova cvast

što ko smola ~~tmasto~~ bludi kada stud
do korenâ, ko hrs, na psima trud

se utre, zatre, i kad ispod grane
sledi crn se sliv žila posred rane -

i šta spi, šta bdi, šta se to sad koči,
u hrapavu koru čije srasle oči?

U koje to doba raste ovaj dub?
Kako dahom obrubljen živ da mre stub

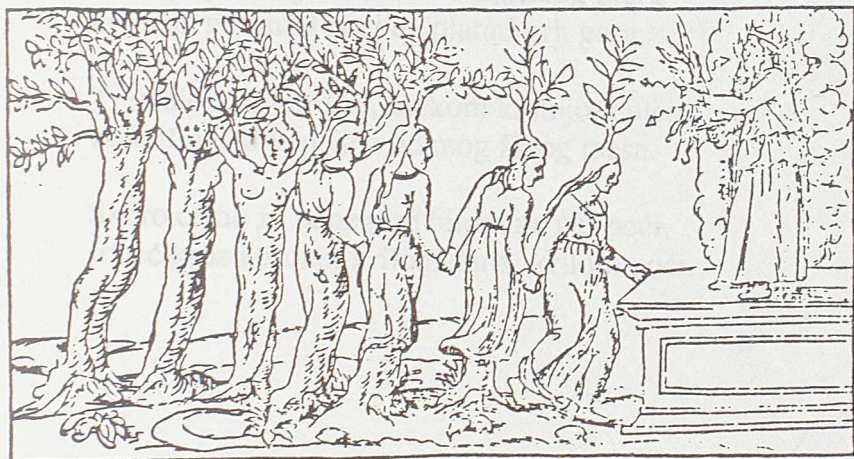
ukorenjen u noć, čega je beleg
kad zaborav grane oblaže ko sneg?

Lipiti

Dudio ne kroz lišće ogledavale naše
ubodio bodulicom da sežanje osnuže.

Sustale su ruci na granama i maki
i mačih se pramci kroz zrak maza.

Ko vraga ruke mu zov' daju
i mačih se pramci kroz zrak maza.

Leptir

Budio me kroz latice neprocvale ruže,
uhodio hodnikom da sećanje ostruže.

Šuštale su reči svetom ko čaure maka
i množili se potomci ispod žutog znaka.

Ko jegulja kad je čula zov Sargaskog mora
ugledah ga usred noći da plamti vrh gora.

Treptajem se otvorio, mekom kretnjom plesa,
raskrilio pod kopcima od mog živog mesa.

Skoro ćemo za odbeglim bilom na put poći,
roneć kroz korone, krilom dana, krilom noći.

Majstori

Majstore bez glasa, bez ruku i bez kose,
iza sunca majstore vetrovi ti nose.

Crtom što rodjenjem je utkana u dlan
dolaze ti majstori da odnesu dan.

I pred vrata tvoja što samo sni ih pamte
zastaće i oči će da im plamte, plamte!

Bog u sobi

Budi Bog u sobi. Pusti malo sunca
kroz roletne, nek prašina zasvetluca,

nek na drugom kraju umiri se klatno
dok trepti pred tobom ovo trunje zlatno,

dok na ravnoteži te vatre i mraka
podrhtava svet od težine zraka

i onda ga, s vrata, proguta opet blesak,
ili vetar roletne zalupi uz tresak.

Strelac

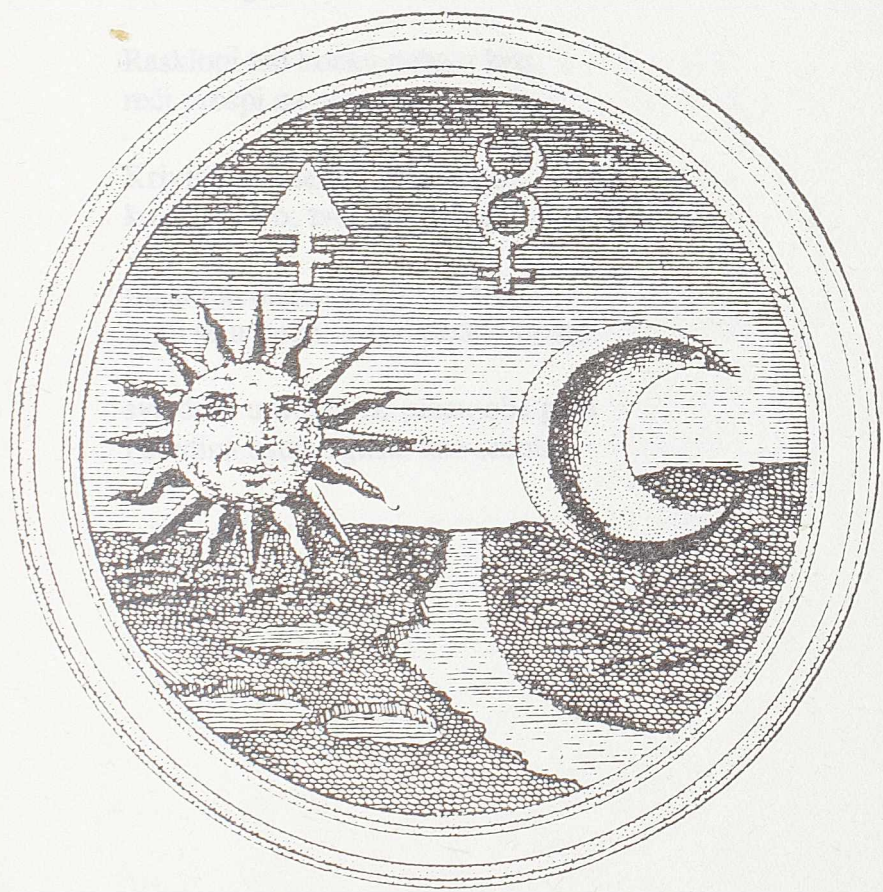
Rastvoren u tvojoj tvari
ulazim u dah svoj stari.

Odapet kroz opnu reči
gde tišina sobom ječi.

Ništa ni s čim da se spoji,
gube mi se dani moji.

Gube mi se ispotiha,
ne osta ni slova, stiha.

Silazi sa neba Strelac;
belina raste kao celac.

Mesecu

Iz razloga izvuci srce - zlo,
kroz talog srcem dotakni tlo.

Rasklopi tad kocku neba u krst,
reči prospi na njega naizust.

Krivine vremena isprati u jaje
koje, visoko, tvoj san odaje.

Maši mu dugo, stojeći na tremu,
vrati se u kuću, svoju pesmu nemu

sve dok, u trenu, ne planu oba pola
i sredina ostane gusta kao smola.

Oboe

Mozak moj - mozaik od pločica što crne,
svet - razložen živac steže se i trne

kao smedja reka kad mrzne se i ledi
gledj obliva oči, kao med se cedi

u neki treći oblik što više ne beži
već koči se u svojoj novoj ravnoteži -

razasuta senka meseca bez mene
čeka, ispod vedja, otvaranje stene,

čeka da se opara i razidje u predje
i ton jedan da pohrli do same razmedje

i obgrli naglo sve bledje obline boja
i razlije se u grlima visokih oboa.

Šuplja pesma

Tražim te u šupljini gde je jezik bio,
reči toj u kojoj si lik svoj šupalj skrio.

Tražim te ko lovac u snovima plena,
u strahu što raste iz šupljeg korena

i u šupljoj vodi, njenom pustom glasu,
u ljušturi vetra što se poljem rasu.

Nutrinom se drobim, gledam dane šuplje,
oduzimam od sebe kroz dve očne duplje -

dok se ne izvrne sva šupljina prazna,
šupljina šupljinu proguta ko vazna

i sve se šupljine tad slože ispod kože -
i prsnu, da vratim se, opet tebi, Bože!

pesma, ko sa njom, izlaziće se dan
Raspel još na snivao, gladan, ogoljen,

san svoj budi san: na igrici bela snova
Ozvuči se u treptu, spregni u mraz

pre no se nebena u oku izokrenu
i negve opet stegnu potok, cvet i sneni.

Pegaz

Oblaci, obluci, oblici, obdan,
obnoć - obruči da odbiju san,

odrazi, odroni, odjeci, odsev
da odvale, odliju, obrube pev,

da otkuju dane, i svod od voda,
da otpiju glas od talasa, da onda

obijenog oglava, bez djema i žvale
vine se u svoje ozvezdane štale.

Orfeju

Tutnuše mu liru. Opeva sad znanja,
sfera viših sklad. Dotle, ispod granja

čuči dripac. Smerna mesečina, govno.
O, odmeni glasom mednim to polovno

Ja, u škripac steraj dah, a nek plahi jamb
i trohej-žalac slome strah u ditiramb

meceni kome si trofej-kapitalac.
Postroj se ko krivac kad podigne palac

da umilan pustiš poj. (Kao slavuj-tica).
Dodaj preko stola pregršt snohvatica

da se, ispod lica, slike obnarode,
stope u opsenu. Kad oblike probode

pjesan, ko na dlanu, izlučiće se dan:
Raspjet još na smisao, gladan-oglodan,

sam svoj budi san: na Istoku bela smesa.
Ozvuči se u trenu, ispregni iz mesa

pre no se nebesa u oku izokrenu
i negve opet stegnu potok, cvet i stenu.

Vetar

Pokosi me u jauk, vetre, pa me nosi.
Lažu ove pesmice kad mi kažu ko si.

Neka tudje pobebele oru zemlju vene.
Neka tudje obolele guta more gene.

Kao kamen u stomaku neka krik se širi:
kad su zvezde - prah sa krila - otoresli leptiri.

Rojevi

Pod obzorom praznih zena, zatočenik ćutnje
vidim ga da se budi medj sećanja i slutnje:

U snu će mu od mog daha oživeti oči
samo jednom još u susret Jedinoj da kroči,

onoj koje nema, koja prati ga ko sena
sazdana od muka iza visokih koprena,

da upije u nju jezik, svije krilo-stih
i plodi je tonuć u nju, svoj zaborav tih

od koga gubi lice, dok trnu reči, krici
i rojevi se vraćaju, svetle kao svici

i smeštaju opet tamo gde je bilo rebro -
kada zaspi, da isplovi, k Njoj u mesec-srebro.

Praznik

Bilo gde da upreš prstom - danas vazduh zvoni:
udji u taj oklop koga trljaju eoni,

odreži svežanj dana i sakri ga u pesku,
udji, stani čist pred svoju sastruganu fresku,

a u travu, ispred vrata, odloži sve reči
kao glavu što odlaže taj knez koji kleči

i na polje koje ječi nek padnu ko seme
dok sećanje kroz sumrak luta, seva ko kremen,

onima što više ljube neka budu hrana -
sad se poljem rascvetava božur svež iz rana,

a vidici s obe strane kada uvis planu
uzneće te vozar na svom ispruženom dlanu

i dok polje strmo raste u zid ispred čela
oči tvoje - dva gavrana - izleću iz tela

i gleda te, ozgor opet, Lazarevo lice,
ozareno, s istog neba iznad Gračanice.

Ti

Kako ti je ime? Tebi,
koja druge imenuješ, a sebi

sama nikad ne skačeš u usta?
Da li si i ispod zvuka pusta

ili pamtiš još vetrove i vatre,
da li budiš stene što glasove snatre?

Osluškuješ li još tišine bilo?
Da l' se u nekom drugom svetu skrilo

tvoje lice koga sada nemaš?
Ti, koja znanje značiš, a ne znaš

da li stojiš il' kroz dane letiš?
Služiš me, a nećeš da me se setiš

i kažeš ko je od nas živ stvor, ko tvar
i ko je koga dobio na dar?

Lapsus

Ući ću u vrtlog što se grize za rep, oko
preklopljeno, kao bunar, potopljeno, krotko

i u reči što me sriču, grče se i vrte
na puteve sunčevog vetra rasprostrte

i ka viru, vrhu, oko rupe, levka trube
sečiva sećanja me seku još, da obrube

portrete praznine, gde rasplodjuju se laži
- dete sam zaboravljeno u crnoj garaži -

instinkt sledim ko insekt što svršava u staklo
da u njemu poznam svoje lice već usahlo

i da, ulazeći tako u reč što se vrti,
saznam: tek sam bio lapsus, tvog jezika, Smrti!

Necu da poznati

Ne, neću da poznati se za ovaj svet
što pakuje oko od lica tvoj.

Neću da poznam

Ne, neću da poznam te zakone više
što padaju tiho, od latica tiše,

očevu ruku na rame kad se spušta,
u šta tone dan, ni kakav trag otpušta

tečni horizont, niti ko me sniva,
šta se, bez obala, sliva i preliva

u oblak iz koga bol toči ko slap,
niti ko nad glavom mojom lomi štap.

Kiša

Smilje moli i kovilje, i oblaka doline,
mesec moli u preboljene odmaknut daljine,

moli lovor i korablje, iza duge, reke,
plodne vode i crnicu, moli smreke meke,

moli lovce u planini, plavu vilu i kraljicu
i tvoj goli plamen moli, lije melem-levanicu,

visokom se moli boli i kada ga nema više
i niz tvoj se prozor sliva s naletima noćne kiše,

moli se i tako raste, urasta u mora, gore
raščetroven sad se moli i rane mu kroz nas gore.

Opelo

Šta nas je to gore na zvezde raspelo?
Šta nas je to juče od sebe otelo

i urasta sada u svoje bivše stanje?
Kakav pauk cepa u grudima mojim tkanje

koje nas je u jednu pesmu splelo?
Čemu sada molitva, muzika, opelo?

Nevreme

Udji u moj dom - nebo iznad grada.
Oblaci - podlaci su tek parada

nečeg čega nema. To se pena mreška:
kočenja beli trag. A kad voda teška

usisa te ko pesme viši razlog,
ovo slovo, glas i zvuk - čist je talog

što ga slučaj znoji u nedrima tame.
I sve osame, sav gnev i gnoj, tvoj plamen

ističu ko sjaj kroz slegnute osmice
očiju tvojih u drugačije lice

s kog otpada oplata - to je sve, sine,
što ti dajem dok se munjom ne razminem,

pre no i ta vrata za mnom tresne grom,
kada se u blesku vratim u svoj dom.

O KRAJIMA Tačka

Videću te opet na kraju priče
tamo, gde se priča u tačku stiče,

kad papir pocrni i tačka uzleti
u zenici tudjoj da nas se seti.

Bilo bi poželjno krenuti s obje strane iznabavio, s one naivne i s one potkovane, krenuti prema mjestu sastanka u tihom prijetnji, sive zbirke, dodirnuti u isti čas njezin folklorni simetriju koja se temelji na kontrapunktu, i na zbilu postupnosti i doajevitast koja nije za bezopasno ni priprava, već profiljama i geometrija. Bilo bi to kao da govorimo o dvije osobe i daje primjedbu dvije osobe, dvije porcije, Te dvije osobe, dvije osobe i dvije porcije, sve to i sve je jesti i zbirka o kofama je i o boji je riječ. One se neće na sudu iako su različite.

Potpis

Tragove noći povlačim olovkom po papiru,
slova danom rasuta u put se razabiru,

vode me ka mestu gde uviru vetri:
papir na papir; dan na dan, i dve-tri

tačkice na kraju - ostrvca prisnog mraka.
Koliko sećanja još će poneti pokretna traka,

u čije će oči ući, na čiji isteći prst?
Ko će za mene da stavi moj jedini potpis - krst

da praznine četiri se steknu gde i treba?
Trag svoj pišem da me vrati srcu neba.

O KNJIZI PJESAMA

"ZA ODBEGLIM BILOM" Zlatka Krasnoga

Ove pjesme (još jednom) su dokaz kako je lako i kako je teško napisati pjesmu - istinsku pjesmu - onu koja zavodi naivne da pomisle kako je naivna, a potkovane duhove koji pronađu njezinu složenost ipak namagarčuje jer je u biti jednostavna.

Postoji umjetnost, poezija dakle, koja se tvrdoglavo ne osvrće na kanone vremena i utjecaje mjesta. Ne zato što bi to bio svjesno izgrađen stav, već zato što je to nehotična reakcija. No, neosvrtnje na druge i drugo ima samo onda opravdanja ako je unutrašnji kanon i utjecaj dovoljno jak i zreo da postane način života i mišljenja s kojim nema cjenkanja. On će tada bez "otvaranja" sam otvarati, postat će i sam od stvari kanona i utjecaja.

Bilo bi poželjno krenuti s obje strane istodobno, s one naivne i s one potkovane, krenuti prema mjestu sastanka u tipičnoj pjesmi ove zbirke, dodirnuti u isti čas njezinu folklornu simetriju koja se temelji na kontrapunktu, i njezinu postupnost i slojevitost koja nije ni bogomdana ni priprosta, već profinjena i promišljena. Bilo bi to kao da govorimo o dvije osobine koje pripadaju dvjema osobama, dvjema poezijama. Te dvije osobine, dvije osobe i dvije poezije, sve to skupa jesu pjesnik-i-zbirka o kojemu je i o kojoj je riječ. One se uopće ne sudaraju iako su različite.

Jezična iznašašća teško se probijaju kroz rimu i srok, i takva poezija će redovito razočaravati poklonike i ovisnike o novome, naime o "novome". Jer jezik je i gradja je takve poezije od kova staroga, naime "staroga". Takva je poezija izraz predane, tihe, organske, strasne bespomoćne žudnje da se dopre do tišine na dnu jezika, do metafizičke tišine koja je sama po sebi superioran govor. Takva se poezija može osloniti samo na tu istu nesvjesnu, jaku, tvrdoglavu žudnju čitaoca, žudnju za onim što su ljudi odvajkada nazivali raznim imenima: vječnošću, istinom, skladom, smislom, suštinom.

Vesna Krmpotić

Sadržaj

Jaje	7
Reč	8
Slika	9
Šifra	10
Trava	13
Odjek	14
Kamen s rupom	15
Riba	16
Šuma	17
Na prozoru	18
Perast I	19
Perast II	20
Ram	23
Glas	24
Glasovi	25
Putovanje	26
Znak	27
Šetnja	28
Izlog	29
Hrast u zimu	30
Leptir	33

Majstori	34
Bog u sobi	35
Strelac	36
Mesecu	39
Oboe	40
Šuplja pesma	41
Pegaz	42
Orfeju	43
Vetar	44
Rojevi	47
Praznik	48
Ti	49
Lapsus	50
Necu da poznam	53
Kiša	54
Opelo	55
Nevreme	56
Tačka	57
Potpis	58
Vesna Krmpotić	
O knjizi pjesama "Za odbeglim bilom"	60

TAJINSKA SFERA, 16

Zlatko Krasni

ZA ODBEGLIM BILOM

YU ISBN

SFAIROS

Književna trajna radna zajednica

Jakuba Kuburovića 3, ZEMUN

Urednik: Milan Mladenović

Recenzenti: Vesna Krmpotić

Milan Mladenović

Korektura: Natalija Tešić

Korice : Stjepan Mimica

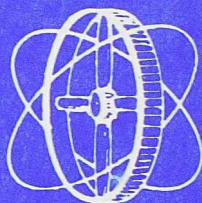
Grafička obrada: Vlado Marković

Za izdavača : Milan Mladenović

Štampa : Milić Rakić Novi Beograd

Titraž : 1000

*TAKO KRUGOLIK I SPUTAN U ČEMERNOJ KRLETCI SKLADA
SFAIROS POČIVA GORDI OBUHVACEN KRUŽNOM SAMOĆOM*

ТАЈИНСКА СФЕРА

I KRUG

Emanuel Swedenborg, NEBO I PAKAO

Helen Keler, MOJA RELIGIJA

Vesna Krmpotić, DIJAMANTNI FARAON

(III izdanje)

V. J. Evans-Venc, CHÖD – PRIZIVANJE I
POTČINJAVANJE NEČISTIH SILA U TIBETANSKOM
OBREDU

Vladimir Solovjov, SMISAO LJUBAVI

Slaven Radovanović, KREMANSKA RUŽA

Todor Stevanović, MNOGOBIČE – Ogled o jednoti

Rene Genon, VELIKA TRIJADA

Miodrag Pavlović, HRAM I PREOBRAŽENJE

Vesna Krmpotić, ČAS JE, OZIRISE

II KRUG

Lav Šestov, DUŠA I EGZISTENCIJA

Boško Tomašević, ČUVAR VREMENA

Majster Eckhart, KAO JUTARNJA ZVEZDA

Nenad Stefanović, PRISUSTVO BOGA

Đakomo Leopardi, POČIVAJ ZAUVEK, UMORNO SRCE MOJE

Zlatko Krasni, ZA ODBEGLIM BILOM